

EKSPRESIVNOST U PJESNIŠTVU MARTINE VIDAĆ

TIN LEMAC

Sveučilište u Zadru, Odjel za kroatistiku
Obala kralja Petra Krešimira IV. 2, HR – 23000 Zadar
tlemac22@unizd.hr

UDK: 821.163.42.09 Vidać, M.
DOI: 10.15291/csi.4320
Izvorni znanstveni članak
Primljen: 13. 6. 2023.
Prihvaćen za tisak: 20. 9. 2023.

U radu se obrađuje jedna od temeljnih stilističkih kategorija, a to je ekspresivnost. O njoj se raspravlja iz aspekta jezika (Jakobson) i iznose nejednoznačnosti prilikom prijelaza u književnost (Lešić, Wales). Ističući i elaborirajući jedan od postojećih koncepata ekspresivne stilistike na književnom polju (Plett), postavljamo mogućnost analize ekspresivnosti u pjesništvu suvremene hrvatske pjesnikinje Martine Vidać koji nosi veliki dio njegova emotivnog i semantičkog sloja. Određujući poetiku Martine Vidać kao primarno ispovjednu, uzimamo kategorije njezine teorijsko-stilističke razrade (Lemac) i po tim parametrima analiziramo ekspresivnost dovodeći je u kontakt s poetičkim i stilističkim silnicama. Teorijsko-metodološki okvir naših razmatranja sastoji se od teorijske stilistike, književne stilistike, poetike i stilističke kritike.

KLJUČNE RIJEČI:

ekspresivnost, emocionalnost, pjesništvo Martine Vidać, stilistika, poetika, kritika, interpretacija

1. UVOD

Ekspresivnost je jedna od temeljnih stilističkih konceptualnih kategorija. Primarno je definirana u području lingvističke stilistike i kao takva prenosi se u područje književne stilistike. Njezina se ispitivanja prije svega odigravaju na planu analize jezično-stilskog materijala, tj. stilema na kojima se očituje. U ovom se radu bavimo ekspresivnošću u književnoj stilistici, točnije poetskoj, i pokušavamo iznjedriti koje implikacije ima ta kategorija na poetiku i stil autora. Autorica kojom se bavimo suvremena je hrvatska pjesnikinja i prozna spisateljica Martina Vidaić. U njezinu opusu uočili smo ekspresivnost kao jednu od temeljnih stilističkih kategorija. Ekspresivnost je kategorija zastupljena u studijama i priručnicima lingvističke i opće stilistike, no nedostaje specijalizirane literature o ekspresivnosti u književnom tekstu. U nastavku teksta govorit ćemo o u definiranju ekspresivnosti u lingvističkoj i književnoj stilistici te o nekritičkim transdisciplinarnim prijelazima u tom definiranju. Osvrnut ćemo se na mogući opis ekspresivnosti u poetskom tekstu i primijeniti ga na pjesništvo Martine Vidaić (rođ. 1986.). Nakon biobibliografskih podataka o autorici govorit ćemo o konceptu ekspresivnosti u njezinu pjesništvu i upozoriti na implikacije koje ta kategorija ima na njegov emotivni, semantički i stilski sloj.¹

2. EKSPRESIVNOST KAO STILISTIČKA KATEGORIJA

O ekspresivnosti se govori kao o jednoj od fundamentalnih stilističkih kategorija. Već u samim začetcima francuske stilistike, Charles Bally govorio je kako se ekspresivnost realizira kao stilistička vrijednost kroz prirodne stilističke postupke i stilističke postupke evokacije. Kao rezultati prirodnih stilističkih postupaka pojavljuju se deminutivi, augmentativi, onomatopeje, elipse i uzvici, dok je evokacija vezana za ton i vrijeme. Tonalna realizacija evokacijskog postupka rezultira kolokvijalnim, formalnim, uzvišenim i vulgarnim registrom, dok se kategorija vremena realizira arhaizmima, žargonizmima i dijalektizmima. Indirektno se evokacija također dotiče sintakse i intonacije (vidi: Bally 1965: 23–45). Pierre Guiraud govori o izrazu kao misli izraženoj posredstvom jezika i njegovoj trostrukoj vrijednosti. To je pojmovna, ekspresivna i impresivna vrijednost izraza. Pojmovna je vrijednost logička, ekspresivna relativno nesvjesna, utemeljena u

¹ Razlikujemo na mjestima pridjeve *stilistički* i *stilski* i drukčije ih terminološki upotrebljavamo. Pridjev *stilistički* pripada području stilistike (ekspresivnost ili stilematičnost kao temeljne kategorije), a *stilski* stilu (djela, teksta, autora, stilske formacije). (OP. A. T. L.)

socijalnim, fiziološkim i psihološkim dimenzijama iskaza, dok je impresivna estetska i etička (Guiraud 1964: 36). Roman Jakobson povezuje ekspresivnost s emotivnom funkcijom jezika koja je usredotočena na pošiljaoca i kojom govornik iznosi osobni stav o govorenom predmetu. Kao najčešću realizaciju te funkcije navodi usklike (vidi: Jakobson 1966: 290–292). Proširujući Jakobsonov repertoar ekspresivnih sredstava, Marina Katnić Bakaršić uvodi frazeologizme, leksemske ocjene, eksklamativne rečenice, augmentativne i deminutivne tvorbene formante, prozodijska sredstva i pitanja koja izražavaju vrijednosni sud (Katnić Bakaršić 2001: 16–17).

Na nekritičko prenošenje proučavanja ekspresivnosti iz lingvističke stilistike u književni tekst upozorio je Zdenko Lešić kazavši:

Iako su Baji i njegovi sljedbenici proučavanje ekspresivnih sredstava u jeziku shvatili kao opis i klasifikaciju jezičkih činjenica koje predstavljaju ukupan stilistički instrumentarij datog jezika, ne postavljajući pitanja o značaju koji oni mogu imati u pjesničkom jeziku ili o funkcijama koje one mogu vršiti u pjesničkim djelima, njihova ispitivanja ekspresivnog sistema jezika uključila su se, često i protiv njihove volje, u stilističko proučavanje književnosti. (...) Ali proučavanje ekspresivnih sredstava koja izgrađuju stil književnog djela mora imati drukčiji cilj nego što ga ima lingvističko proučavanje stila u jeziku. (...) U književnom djelu ispitujemo na koji je način jedna posebna jezička forma iskorištena za poseban umjetnički efekt i pomoću kojih sredstava je taj posebno umjetnički afekt ostvaren (Lešić 1971: 157).

Katie Wales tvrdi kako je jako složena povezanost ekspresivnosti i pjesničkog jezika jer, iako nam tradicionalna definicija lirike govori o emanaciji osjećajnosti, ne možemo dokazati povezanost autora pjesme i emotivne funkcije jezika. Nadalje, pozicija lirskog subjekta u prvom licu jednine može nam u specifično romantičarskoj poeziji (od Wordswortha do Shelleyja) nešto reći o emociji govornika (Wales 2011: 151). Jedini koncept poetske ekspresivnosti postoji u ekspresivnoj stilistici Heinricha Pletta koji u definiciju stila upliće iskazivanje osobnosti ili duše govornika ili autora. Time obnavlja arhaični koncept stila Croccea, Woslara i Spitzera (Wales 2011: 152). Taj je koncept, komentira Katie Wales, blizak ideji stila kao idiolekta i stilometrije kao povijesnog koncepta određivanja autorstva teksta komparacijom predloška kao izvornog teksta i danih tekstova s teškoćom uspostavljanja normativnog istraživanja (Wales 2011: 152).

Iako se o ekspresivnosti u pjesničkom i općenito književnom tekstu tek počinje ozbiljnije govoriti, možemo se zadržati na tome kako je ona u funkciji povezivanja semantičke i emotivne razine teksta te kako su njezini indikatori leksemi, začudne sintagme i poetske rečenice koji nose emociosemantičku vrijednost.

3. BIOBIBLIOGRAFSKI PODACI O AUTORICI

Kako smo naglasili u uvodnom paragrafu, ekspresivnost ispitujemo na poeziji suvremene hrvatske pjesnikinje Martine Vidaić (2023: 71).

Martina Vidaić rođena je u Zadru 1986. godine. Na Sveučilištu u Zadru diplomirala je kroatistiku. Objavila je četiri zbirke pjesama, dva romana i jednu poetsko-proznu knjigu. Zbirke su pjesama *Era gmazova* (2011), *Tamni čovjek Birger* (2016), *Mehanika peluda* (2018), *Grad: rekonstrukcija* (2023). Za zbirku *Era gmazova* dobila je nagradu Goran za mlade pjesnike, a za *Mehaniku peluda* nagradu Ivan Goran Kovačić za najbolju zbirku u dvogodišnjem razdoblju. Romani su: *Anatomija štakora* (2019) i *Stjenice* (2021), a za roman *Stjenice* (2021) dobila je prestižnu nagradu Europske unije za književnost. Poetsko-prozna knjiga je *Trg, tržnica, nož* (2021) za koju je dobila nagradu Janko Polić Kamov. Pjesme su joj prevedene na više jezika i objavljene u brojnim antologijama i zbornicima.

4. DOSADAŠNJA KRITIČKA RECEPCIJA PJESNIŠTVA MARTINE VIDAĆ

Već od pojave pjesničke zbirke *Era gmazova* (Vidaić 2011) uočen je pomak od stvarnosne k poststvarnosnoj poetici pri čemu mimetička iluzija stvarnosti u pjesmi biva referencijalnim okvirom za resemantiziranje i uvođenje u drugu poetiku (Lemac 2013: 279). Ana Brnardić u svrhu obrazloženja nagrade ističe „metaforički bogat, polivalentan iskaz, lucidno spajanje raznorodnih jezičnih registara i lakoća kojom se unutar uobičajenog, ‘korisničkog’ jezika oživljuje svjež, inovativan poredak stvari” (Vidaić 2017: nepaginirano). Osim toga, naglašava svijet lirske junakinje kao privatan i lokalni, tematske dominantne zbirke (obitelj), intertekstualne i intermedijalne reference te snažno metaforičko bogatstvo poetskog stila (Vidaić 2017: nepaginirano). Kruno Lokotar govori kako se u sljedećoj zbirci *Tamni čovjek Birger* (Vidaić 2016) nastavljaju zacrtane poetičke strategije i tematsko-motivske matrice iz prethodne zbirke i poetički utemeljuju ovu poeziju kao konfesionalnu pri čemu u njoj supostoje samoanaliza lirske junakinje i analiza svijeta kao druge označnice dihotomije *subjekt – svijet*. Treća je zbirka dobila najveće kritičke odjeke (Vidaić 2016: nepaginirano). Tonko Maroević govori kako je riječ o davanju glasa graničnim i alijeniranim personama i ispisivanju lirskih epitafa. Za autoričin stil govori kako je ispunjen gipkom metaforikom i jetkom slikovitošću. S obzirom na to da je riječ o autoričinoj socijalnoj lirici, ona je izašla iz njezine stereotipizirane vizure dajući novosti na tematsko-idejnom i izražajnom sloju (Maroević 2022: nepaginirano). Marko Pogačar govori o sjajno konceptualiziranoj zbirci u kojoj se kroz čet-

desetak focaliziranih glasova lirskih protagonista ispisuje „mimikrična, kaleidoskopska strategija umnožavanja lirskog protagonista”, dok se zvučnost stiha ostvaruje ritmom i semantikom koji su usuglašeni te snažnim asonancijskim i aliteracijskim silnicama (Pogačar 2018: 23). Franjo Nagulov govori kako unatoč nekim stilskim slabostima, zbirka pripada među najbolji pjesnički izričaj suvremene domaće produkcije. Analizirajući upečatljive pjesme, ističe figuru ponavljanja i opkoračenje kao stilotvorne konstituente (Nagulov 2018: 123). U kritici posljednje zbirke *Grad: rekonstrukcija* (Vidać 2023) iznijeli smo obilježja lirskog subjekta koji se povremeno transvokalno zaodijeva u ruskalku, ispovjednu i refleksivnu pjesničku poetiku, dijalog lirskih aktera te ravnopravnost slikovitih i refleksivnih pjesničkih pasaža (vidi: Lemac 2023: 230–232).

5. POETIČKA ODREĐENJA POEZIJE MARTINE VIDAĆ I MOGUĆA ELABORACIJA EKSPRESIVNOSTI

S obzirom na to da smo u jednom od prethodnih paragrafa istaknuli složen, nejednoznačan i još nedovoljno elaboriran prijelaz kategorije ekspresivnosti iz lingvostilističke u književnostilističku matricu, u ovom ćemo poglavlju predložiti njegovu elaboraciju koja se neće dotaknuti samo pozitivističkog ispisa ekspresivnih pjesničkih sredstava. Ekspresivnost elaboriramo na primjeru poetike ovog pjesništva, tj. uvodeći neke poetičke kategorije u infrastrukturu same pjesme. Kako je naglašeno u prethodnim kritičkim razmatranjima, poezija Martine Vidać počiva na ispovjednoj poetskoj poetici. Opisujući američku ispovjednu poeziju, Deborah Nelson govori o mentalno nestabilnom pjesniku i njegovu habitusu, ističe emotivnost, monološki diskurz, tematske preokupacije i životno/literarnu transgresiju. Mentalna se nestabilnost povezuje s biografizmom američkih ispovjednih pjesnika (npr. Anne Sexton, Robert Lowell, Sylvia Plath), emotivnost dovodi u vezu s evidentnim psihičkim stanjem pjesnika, a monološki diskurz povezuje sa samom subjektovom ekspozituroom koja gotovo da i ne zalazi u sferu drugosti. Tematske su preokupacije razvod, seksualna transgresija, abortus, mentalna bolest, zlostavljanje, alkohol i droga, a životno/literarna transgresija pojavljuje se u vidu transgresije privatnosti prema čitatelju i ugovoru o istinitosti ispovjednog ulomka te spomenutim tematskim preokupacijama (vidi: Nelson 2013: 31–47). U monografiji *U ime autora* lirski smo subjekt ispovjedne pjesme označili kao onaj najbliži autoru, kao njezine tematske inačice iznijeli intimističku, samopredstavljачku i duhovnu liriku te iznjedrili emocionalnu stratifikaciju teksta kao najsnažniji prostor subjektove ovjere (Lemac 2019).

Poezija Martine Vidać uglavnom je intimističkog tipa. U njoj supostoje akteri lirske komunikacije (lirsko *ja*, lirski objekt, lirsko *ti*), lirsko *prostorvrijeme* kao okolina u ko-

jem se zbiva lirska komunikacija i emocija koja se diskurzivira kroz semantički sloj. U stihovnim dionicama koje zauzimaju svaki od navedenih faktora možemo smjestiti ekspresivnost kao nosivu kategoriju emotivnog, ali i bitan intenzifikator semantičko-stilskog sloja stihovnih stavaka. Ta intenzifikacija zbiva se u okrilju povećanja hiperboličke naravi lirskog diskursa, ali i hiperbolizacije kao retoričko-stilskog i recepcijskog postupka. Promatramo je kroz distribuciju ekspresivnog leksika, sintagmatike, rečenica i figura koja posredno utječe na slikoviti i refleksivni govor u pjesmi. Entitete lirske komunikacije i lirsko *prostorvrijeme* oprimjerit ćemo slikovnim ili refleksivnim iskazima i objasniti ekspresivnost kroz navedenu distribuciju pripadnih sredstava.

5.1. LIRSKO JA

„možda ne znam puno o životu, ali znam o bojama; / kad se trešnja i kuća zažute, čizme treba zacrniti. / to je vražji posao, a vrag nikad ne spava, čak ni popodne, / uvuče se u nokte i kasnije ga je teško isprati.” (Vidaić 2011: nepaginirano) Prisutna je refleksija lirske junakinje o bojama (ekspresivni glagoli: *zažutiti*, *zacrnuti*, ekspresivna sintagma *vražji posao*).

„Napipam noću krljušt u obrazima, / kao sljepačko pismo kojim se u nekoliko riječi / objašnjava sve o meni” (Vidaić 2016: 40) Pojavljuje se refleksija lirske junakinje oko emotivne težine prilikom samopromatranja (ekspresivni prilog *noću*, ekspresivna imenica *krljušt*, ekspresivna usporedba *kao sljepačko pismo*).

„Trojicu sam rodila prije trideset godina, / a još uvijek sam trudna // Trljam trljam trljam njihov obraz, / i polako se ispirem” (Vidaić 2018: nepaginirano) Prisutna je refleksija lirskog subjekta (čistačice) o rađanju (ekspresivna poetska rečenica *a još uvijek sam trudna*, ekspresivno ponavljanje *trljam trljam trljam*, ekspresivna glagolska metafora *ispirati se*).

„otkad se samo perem i jedem / perem i jedem / perem i jedem // shvaćam da u meni oduvijek živi slon // moji zglobovi već su njegovi zglobovi: / prevelika je odgovornost imati tijelo” (Vidaić 2023: 54) Pojavljuje se samorefleksija vezana za tjelesni diskurs (ekspresivni glagoli: *prati*, *jesti*, ekspresivno ponavljanje glagola: *perem i jedem*, ekspresivna imenica *slon*, ekspresivna poetska rečenica *moji zglobovi već su njegovi zglobovi*).

5.2. LIRSKI OBJEKT

„ako zid odluči izbaciti žrtvu, / mater skine šlapu i žigoše kuću / njenim vlastitim tkivom.” (Vidaić 2011: nepaginirano) Prisutna je refleksija o majci kao lirskom objektu i njezina snažna djelovanja na metaforički prostor kuće (ekspresivne imenice: *žrtva*, *tkivo*, ekspresivni glagol *žigosati*).

„sinoć me sanjala, kaže, sa satarom u ruci / kako kidam, kidam / u crveno, a bez cvijeta” (Vidaić 2016: 17) Prisutan je citat iz pjesme *Baka prodaje službenu sramotu*. Pritom, baka je lirski objekt. Prisutna je bakina refleksija lirske junakinje i njezinoj slikovito predočenoj grubosti (ekspresivne imenice: *satara, cvijet*, ekspresivno ponavljanje glagola: *kidam, kidam*, ekspresivni pridjev *crveno*).

„Tišina! / Kosti govore...” (Vidaić 2018: nepaginirano) Citat je iz pjesme *Epitaf izorana polja*. Antropomorfizirani entitet polja postaje lirski objekt i izgovara poetske rečenice o govoru svoje unutrašnjosti metonimijsko – sinegdoški predočene kostima (ekspresivna imenica *tišina*, ekspresivna poetska rečenica *kosti govore*...).

„Same u tom stanu, / veš mašina i ja // ona kaže: / nezadrživa je voda koja teži grlu / ali stvari se još nekako okreću, / gaćice se peru pa opet prljaju, ...” (Vidaić 2023: 32) Entitet *veš mašine* antropomorfiziran je lirski objekt u refleksiji o konačnosti svijeta (metaforiziranoj frazeologiziranim izrazom *voda do grla*) i cirkularnosti predočene metaforiziranim motivom odjeće (*gaćice se peru pa opet prljaju*). Ekspresivnosti doprinose pridjev (*nezadrživa*), imenica (*gaćice*), glagol (*prljati se*).

5.3. LIRSKI TI

„ti ulaziš u sobu / bez mog pristanka, / kao oni stvarno veliki noćni leptiri / koje kasnije nikako ne mogu istjerati.” (Vidaić 2011: nepaginirano) U stihovima postoji refleksija prisutnosti lirskog *ti* u intimnom svijetu lirske junakinje (ekspresivna usporedba *kao oni stvarno veliki noćni leptiri*).

„Ne smijem ti dopustiti da čuješ / kako izgovaram baršun, / mogao bi čuti dlanove koji brišu znoj / po oglodanim rukohvatima baršunaste fotelje” (Vidaić 2018: 39) Prisutna je refleksija vezana za komunikaciju lirskog *ja* i lirskog *ti* sa zatomljenom emocijom tupe boli (ekspresivna pridjevsko-imenička sintagma *oglodani rukohvati baršunaste fotelje*).

„do jezera smo došli, ne možemo dalje // na drugoj obali, znamo, / po tlu sjajnom slinom crtaju svladane ljude” (Vidaić 2023: 14) U stihovima postoji slikovita refleksija vezana za kraj jednog emocionalnog odnosa (ekspresivnost u slikovitom dijelu – dio poetske rečenice *po tlu sjajnom slinom crtaju svladane ljude*).

5.4. LIRSKO PROSTORVRIJEME

„treba živjeti što tiše. živimo u opasno vrijeme; / balkonska vrata ubijaju ptice. / živimo okruženi penzionerima, okruženost je / korak do predaje. / svaki put kad zaustimo, napa usisa isparine, / vani izlijeće nešto bijelo kao papirnati avion.” (Vi-

daić 2011: nepaginirano) Prisutan je lirski opis opasnog vremena predložen slikovitim refleksijama, vremena koje se može semantički povezati s figurama Kraja Svijeta i Apokalipse (ekspresivni pridjev *opasno*, ekspresivni glagoli: *ubijati*, *zaustiti*, *usisati*, *izlijetati*, ekspresivna imenica *isparina*, ekspresivni dio poetske rečenice *nešto bijelo kao papirnati avion*).

„Sve što volim pomalo ne postoji, recimo paunovi / i nitko mi ne vjeruje kad kažem da sam bila / na otoku presvučenom tirkiznom svilom, / da sam sjedila na cjepanici, sjekirom cijepala / telefon, bez namjere da ikad više kažem lijepu riječ” (Vidaić 2016: 76) U stihovima postoji slikovito predložen izmaštani svijet koji je zapravo metonimijski korelat unutarnjeg svijeta lirske junakinje (ekspresivna sintagma *presvučen tirkiznom svilom*, ekspresivna poetska rečenica *sjekirom cijepala telefon*).

„Cijela je ulica u zavoju njenog uha / Uz rub, hladna i ukočena kao električni stup, / čeka milost žarulje” (Vidaić 2018: nepaginirano) U stihovima je slikovito predložen materijalizirani prostor ulice (ekspresivna usporedba *hladna i ukočena kao električni stup*).

„Na sredini, umjesto konjanika, / frižider / s odsječenom ljudskom glavom na najvišoj polici / i senfom sa strane” (Vidaić 2023: 36) Prisutan je slikovito iskazan dio prostora trga (pjesma je naslovljena *Trg Jeffa Dahmera*) preko kojega se reflektira unutarnji svijet naslovnog junaka (ekspresivne imenice: *konjanik*, *senf*, ekspresivni pridjevi: *odsječena*, *ljudska*, *najviša*).

6. ZAKLJUČAK

U ovom smo radu osvijestili jedan od temeljnih slojeva u poeziji Martine Vidaić, a to je ekspresivnost. Ona, temeljna stilistička kategorija, sazdana na razmeđu emotivne i semantičke razine teksta, najsnažnije uprisutnjuje lirsku junakinju i lirski svijet spomenute autorice. S obzirom na složen prijelaz iz lingvostilističke u književnostilističku proceduru, predložili smo i zasebnu metodu analize unijevši lingvostilističke kategorije u poetičko-stilistički pristup ovoj poeziji. Ona nam je s jedne strane osvijestila ekspresivnost kao složenu kategoriju koja se formalizira jezično-stilskim sredstvima, a uvodi u dublje tematizacije preko poetike. S obzirom na to da je poezija Martine Vidaić poezija dominantno ispovjedna, upravo zbog emocionalnosti lirskog subjekta kao njezina dominantnog konstituensa, ekspresivnost se nadaje kao jedna od tvorbenih kategorija. S obzirom na to da poetskoj ekspresivnosti tek predstoji istraživanje na konceptualnoj razini, nadamo se da će budući rezultati dati još suptilnije uvide u ovu izrazito osvijestenu i kritički visoko ocijenjenu poeziju.

LITERATURA

IZVORI

- VIDAIĆ, Martina. 2011. *Era gmazova*. Zagreb: Studentsko kulturno-umjetničko društvo Ivan Goran Kovačić.
- VIDAIĆ, Martina. 2016. *Tamni čovjek Birger*. Zagreb: V. B. Z.
- VIDAIĆ, Martina. 2018. *Mehanika peluda*. Zagreb: HDP.
- VIDAIĆ, Martina. 2019. *Godina štakora*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- VIDAIĆ, Martina. 2021. *Stjenice*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- VIDAIĆ, Martina. 2021. *Trg, tržnica, nož*. Zagreb: HDP.
- VIDAIĆ, Martina. 2023. *Grad: rekonstrukcija*. Zagreb: V. B. Z.

SEKUNDARNA LITERATURA

- BALLY, Charles. 1965. *Linguistique generale et linguistique française*. Bern: Edition Frank.
- BRNARDIĆ, Ana. 2017. „Pogovor”. U: Vidaić, Martina. 2017. *Era gmazova*. Zagreb: Društvo za promicanje književnosti na novim medijima. URL: <https://elektronicke-knjige.com/biblioteke/mali-rakun/era-gmazova/> (1. 6. 2023.)
- GUIRAUD, Pierre. 1964. *Stilistika*. Sarajevo: Veselin Masleša.
- JAKOBSON, Roman. 1966. *Lingvistika i poetika*. Beograd: Nolit.
- KATNIĆ BAKARŠIĆ, Marina. 2001. *Stilistika*. Sarajevo: Ljiljan.
- LEMAC, Tin. 2013. „Era novih stvarnosti”, *Zadarska smotra* LXII, I: 278–280.
- LEMAC, Tin. 2019. *U ime autora (Prolegomena za teoriju i stil ispovjedne lirike)*. Zagreb: Biakova.
- LEMAC, Tin. 2023. „Temperom islikano sebstvo”. *Književna riječ* III, 1–2: 230–232.
- LEŠIĆ, Zdenko. 1971. *Jezik i književno djelo*. Sarajevo: Zavod za izdavanje udžbenika.
- LOKOTAR, Kruno. 2016. „Pogovor”. U: VIDAĆ, Martina. *Tamni čovjek Birger*. Zagreb: V. B. Z.: s. p.
- MAROEVIĆ, Tonko. 2022. „Pogovor”. U: VIDAĆ, Martina. *Mehanika peluda*. Zagreb: Društvo za promicanje književnosti na novim medijima. URL: <https://elektronicke-knjige.com/knjiga/vidaic-martina/mehanika-peluda/> (31. 5. 2023.)
- NAGULOV, Franjo. 2018. „Na autorskoj prekretnici”. *Republika* 75, 1–2: 166–169.
- NELSON, Deborah. 2013. „Confessional Poetry”. *The Cambridge Companion to the American Poetry since 1945*. Ur. Jennifer Ashton. Cambridge: Cambridge University Press: 31–46.
- POGAČAR, Marko. 2018. „Bez iluzija”. *Novosti* 17. 6. 2018. URL: <https://www.portal-novosti.com/knjizevna-kritika-bez-iluzija> (1. 6. 2023.)
- WALES, Katie. 2011. *Dictionary of Stylistics*. London: Routledge.

EXPRESSIVENESS IN MARINA VIDAÍĆ'S POETRY

TIN LEMAC

ABSTRACT

The paper deals with one of the basic stylistic categories, namely expressiveness. It is discussed from the aspect of language (Jakobson), and ambiguities are presented during the transition to literature (Lešić, Wales). Emphasizing and elaborating on one of the existing concepts of expressive stylistics in the literary field (Plett), we present the possibility of analyzing expressiveness in the poetry of contemporary Croatian poet Martina Vidaić, which carries a large part of its emotional and semantic layer. Determining the poetics of Martina Vidaić as primarily confessional, we take the categories of her theoretical-stylistic elaboration (Lemac) and analyze expressiveness according to these parameters, bringing her into contact with poetic and stylistic forces. The theoretical and methodological framework of our considerations consists of theoretical stylistics, literary stylistics, poetics, and stylistic criticism.

KEYWORDS:

expressiveness, Martina Vidaić's poetry, stylistics, poetics, critics, interpretation

